„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 101. У Новом Саду у петак 4. (16.) јула 1886. ГОДИНА XXI.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Данашњим даном истекла је претплата свима онима, који претплатише „Заставу“ на прве две четврти. Овим отварамо претплату на III. четврт. Наш досадањи рад нека нам буде једина препорука.

У току друге четврти ми смо увели „Кратке вести“ а тако исто рубрику: „Из словенског света“. Гледаћемо да радимо и даље на усавршавању листа, а отправљање „Заставе“ вршиће се најтачније. Услови претплате назначени су на челу листа.

У Новом Саду 1. јула 1886.

Уредништво и администрација „Заставе“

ПРОПАДАЊЕ УСРЕД ИЗОБИЉА.

Има људи богати, па опет гладују и иду подерани. Тако се нешто дешава отприлике и нами. Наши народни фондови броје милијоне, а поред свих тих милијона, могле би све наше установе слободно пропасти.

То није с нашег ципилука и тврдоће. Нисмо ми стегли кључеве од благајне, него су ти кључеви тако рећи у рукама „државног надзора,“ а „државни надзор“ нам у свакој прилици вели: „не смете.“

Кад све разгледамо, онда морамо доћи до уверења, да се баш навалице ради на нашем пропадању. Узмимо н. пр. наша манастирска добра. Неколико десетина калуђера потлаче милијоне годишњих прихода, а „државни надзор“ никад не пита зашто је то; никад не тражи рачуна. Али чим се хоће неколико хиљада фор. да изда на ову или ону народну установу, одмах се умеша „државни надзор“ и пронађе да то не може бити из стотину разлога.

И тако долази то, да наше народне установе пропадају и кржљаве. Данас, кад се води у Будапешти разговор о неуредности на будапештанској опери, изашло је на видик, да свака представа кошта државу 2 500 фор. Толико износи државна припомоћ. А наше нар. позориште би могло сто пута пропасти, пре но што би му држава дала и новчића припомоћи. Па бар да је само то. Него кад су неке наше угледне црк. школске општине хтеле да помогну годишњим прилозима наше позориште, државна власт је и то спречила

Па шта да кажемо тек о народним фондовима. Кад хоћемо да наш новац дајемо нашем народу на зајам, онда „државна власт“ вели, то је „агитација.“ И она неће да допусти, да према духу времена поправимо услове, смањимо камату и издајемо мање зајмове. У томе она види „агитацију.“ На тај начин сваке године морамо да улажемо наш новац у државне папире и чивутске пештанске заводе, дочим наш народ издише материјално у рукама кајишара. Шта више чак и нашим сигурним српским заводима не смемо да дајемо новац, но га дајемо пештанским заводима, а ти заводи дају тај исти новац нашим заводима уз већу камату. Све наше црк. школ. општине не могу да добију из наших нар. фондова неколико десетина хиљада фор. зајма, кад се тиче саборских трошкова, јер то не да „државна власт“, а пештански чивутски заводи могу.

Ето, дотле смо већ дотерали. Ми смо још пре две године дана рекли на једном месту, да нами тако изгледа, као да ће нас натерати, да сав новац наших нар. фондова уложимо мало по мало у државне папире. Онда неће требати ни управе, него ће доста бити један чиновник у Будапешти, који ће сећи купоне, и те купоне, интерес, опет улагати у државне артије. Пошто нам државни надзор не дозвољава чак ни интерес трошити, то ћемо ми бити поред наших милијона, без милијона, бићемо поред наших фондова, без фондова, а поседоваћемо неко народно имање, од кога ћемо имати исто толико хасне, као да је на — месецу или звезди даници.

У том нашем мишљењу, које смо још пре две године дана изрекли, утврђују нас и најновији догађаји. У последњим седницама саборског одбора, стигао је извештај, да министар није хтео предложити Њег. Величанству на потврду молбу саб. одбора да се у будуће могу на рачун фондова непокретна добра куповати.

Дакле из тога се јасно види, како хоће баш да нас присиле, да наш народни новац дајемо пештанским чивутским заводима, па да га одунуд по скуп интерес узаимамо, или да тај новац улажемо у државне артије.

Ми нисмо деца, да не видимо куда ће све то да нас одведе. Наш народ и наше народне установе кубури ће, кржљави ће и пропадаће, а ми нит наше народне фондове, нит наш остали народни иметак нећемо смети употребити на то, да пропадање отклонимо. То су Танталове муке. Тантал је на догледу силног јела и пића гладан и жедан издисао, јер ништа није могао домашити, а наш народ и наше народне установе пропадају са немаштине, ма да имамо милијоне „Државни надзор“ се постарао, да ти наши милијони стоје тако високо од нас, да их неможемо да домашимо.

Ово што се с нами ради, то са свим личи на то, као да је наше народно имање на вешт начин узапћено, конфисковано. Па зар нема никога да на сабору потражи о томе рачуна?

Ј. Т.

Повреда црногорске границе.

О повреди црногорске границе пише „Глас Црногорца“ ово: „У петак, на други час по поноћи, кренуше се неколико стотина Пољана и Колашинаца из Доњега Колашина, прегазише Тару, те нападоше на мирне домове црногорске. Капетанима Малиши Кргушићу и Мирку Бојићу, који се затворише у своје куће, упалише кров над главом, те ови морадоше побећи на двор, где их нападачи ухватише и заробише. Нападачи после заузеше утврђења на граници и неколико кућа.

Тек пуче глас по крајини о мучком нападају, скупи се довољна чета војника те пође против насртача. Међутим је догађај био јављен и на Цетиње и књажевска влада нареди да се нападачи претјерају преко границе. Према тој наредби ударише су наше чете у суботу у вече на утврђене положаје насртача, и брзо после по ноћи беху протерани преко Таре, који нису погинули. Неких 50—60 беше опкољени нашом војском у неколико кућа, у које су се затворили. Са њима су и оба капетана, о којима су у први мах јавило да су погинули. Наређено је да ће им се поштедити главе, ако капетане предаду живе и здраве, иначе да ће сваки погинути. При навали на напаснике погинуло је на нашој страни седам, од којих и једна жена, а тринаест рањених. Од насртача погинуло је преко педесет.

Јуче, у недељу у вече, предали су се опкољени, после узалудног покушаја да продру. Капетане су предали живе и здраве.

Разуме се да ће књажевска влада учинити све да за тај мучки нападај добије задовољење и да се за будуће ујемчи против таких изненађења.“

Са нишке скупштине.

Београд 2. јула.

Из Ниша стижу гласови црњи за горим. Све је узалудно, радити се на скупштини не може. Ја сам вам јавио шта је све чинила власт, само да спречи, да опозициони посланици не дођу првог дана на скупштину. Влада је само хтела да избере верификациони одбор, па да после уништи избор 20—40 опозицијоних посланика и створи сигурну већину. У Поцерини је посланик морао да се крије из куће у кућу да га жандари не ухвате и не отерају капетану или начелнику, који су страже поставили да га причекају и доведу, и ако се не зна, да на пет дана пред скупштину посланика власт не сме потрзати, ако није на делу каквога злочина или преступа ухваћен, о чему нема ни трага, ни гласа у овом случају. Попа Коју, из Посавине, вијају пандури из села у село, траже га да иде власти „на одговор.“ За поп Данилом, послаником из Свилеуве иде потера да се врати натраг, јер „није добио пасош.“ Но поп Данило је сретно побегао у Ниш.

За поп Владом иста је онако потера била, и наређено је било да га на лађи, у Шапцу задрже и не даду му поћи, али како га нису познавали, тако пису ни могли извршити оно што су били наумили.

Једно на друго морадоше 10—12 посланика да дођу тајно у Ниш, јер би их полиција на путу задржала. Но кад горња хајка није испала влади за руком, она није презала ни од какве бруке. Већ први гласови који дођоше из Ниша јављају да је нишка полиција затворила Владислава Павловића из среза крагујевачког и поп Срету Тодоровића из среза подгорског окр. ваљевског; осим тога стражарно је спровела још четворицу њиховим начелствима. Сва су ова шесторица опозициони изабраници из оних изборних срезова, где је због свакојаких незаконитости морало доћи до двогубих избора. Сасвим је природно и по закону било, да се из таких срезова пусте у скупштину или оба посланика, и напредњачки и опозициони, или ниједан, па да скупштина реши, који је по закону прави народни посланик. Али место тога ево видимо где полиција решава о законитости избора и нашла је да опозиционаре треба затворити или стражарно спровести у њихова начелства, а напредњаке пустити да у скупштини гласају при бирању верификационог одбора, који има да решава о законитости њихова избора.

Ето на тај начин створила је влада себи већину од 12 гласа. А кад је ово учињено јавно на очиглед свету, онда можете мислити, колико је било претња и забрањивања. Избор верификационог одбора изашао је врло бурно, било је вике, граје, претње. Напослетку гласање није ни спроведено, јер је председник прогласио, да су 9 владиних посланика изабрани с „акламацијом“ у верификациони одбор. Тај ће одбор сад лепо прорешетати опо-

ЛИСТАК.

ХРВАТСКО ДРАМАТСКО ДРУШТВО
У ОСЕКУ.

II.

После ових претстава које сам у првом подлиску навео, отишло је друштво у Ђаково на три представе и вратило се 16. (28.) јуна натраг у Осек.

17. (29.) јуна приказан је Еркман-Шатријанов игроказ у 4 чина: **„Ранцави“**. То је драматисан роман, ког ми имамо у српском преводу под насловом „Два брата“. Два Ранцава се завадила због неправедне заоставштине и из те заваде развила се временом душманска мржња. Сељаци су их звати „браћа — небраћа“. Жан Ранцак има кћер а Жак сина. Мржња очева не пређе на децу — они се заволеше. Жан нађе својој Луизици ђувегију, али га она одлучно одбије. Жан је суров те истуче своје дете грдећи га, што је допустило, да му у срцу отме маха љубав према Жоржу, према сину његовог крвног душманина, брата Жака. Уз то јој још запрети, да ће је зацело дати за недрагог. Она падне у тешку болест а отац у очајање. Сад тек увиђа како би самохран, без ичије неге и љубави остао на овом свету, кад би му угаснула једина љубав, једино издање његово — његова Луизица. Доктори не могу да му спасу кћер, јер болести њезиној нема биљнога лека. У том најодсуднијем часу ступа честити стари уча Флоренције те својом искреном, поштеном речју сломије Жана; он попушта и одлази Жаку да се мири с њим. Жак се помирио, али је остао још тврдокоран. Тешки услови, под којима се он помирује и пристаје, да му син Жорж (ког испрва у мало што није отерао због љубави његове) узме сестричину сзоју Луизу, наређани су у брачном уговору, који се има прочитати у њиховој старој породичној кући пред свима. Услови су доиста тешки, донекле чак и непоштени. Ту последњу преграду, која је још делила браћу, срушио је млади племенити Жорж, који је својим ватреним говором толико тронуо оца свог, да овај напослетку дере уговор и без услова једино из чисте љубави пада свом ојађеном брату у загрљај. — Г. Мандровић је Жана Ранцава одиграо с вољом — и тим је речено све. Жака Ранцава представљао је г. Савић. Код загребачког позоришта влада обичај: да се свака реч мора јасно изговорити и добро нагласити. То је свакако добра уредба, ал хоће често глумца, који и сувише на њу пази, да избаци из природности. Ето вам примера на г. Савићу. Ту је особа, ту је орган, ту је дар — па за то ипак његов приказ обично рамље. Код њега је пажња за добрим изговором и нагласом одузела му природност и декламацију. Тој својој заблуди није се могао отети ни сад, те је и сељака Жака у декламацији одиграо. Та мана изазива у њему и другу, много већу и опаснију за млада глумца. То је — шаблон. Г. Савић је свугде једнак, јер увек декламује. Колико је то опасно за развитак и напредак млада глумца, то зна сваки, који има појма о глумачкој вештини. Нека се врати г. Савић природном говору, нека не распиње свој глас неприродном декламацијом — и онда ће постићи две врлине глумачке: биће неусиљен и пријатан а уједно ће му онда поћи за руком да се за увек отресе шаблона. Можда се г. Савић угледа на г. Мандровића. Јест и г. М. има ту ману, да кадгод због те пажње на нагласак уштрба нанесе својој оригиналној студији. Али зар морају млађи глумци да имитују и мане вештачке. У тој прилици ће г. С. као бољи углед послужити г. Тоша Јовановић, тај најприроднији глумац. — Г. Милан (сеоски учитељ Флоренције) био је јунак овог вечера Његов добри папа-Флоренције је доиста узор потпуне слике, до најмање маленкости најбрижљивије изведеног карактера. Не би могли одабрати сцену, у којој би га нарочито похвалили, јер су баш све биле једнако виртуозне. Колико је он савесно и верно пазио да изведе старог учу толико је гђа Сајевићка (његова жена) покварила и најпогрешније одиграла своју партију. Он је један од најсиромашнијих учитеља, а она долази на позорницу са свиленим струком, модерном хаљином и и красном фризуром. Заиста нам је чудновато од гђе Сајевићке што баш вавек тежи да буде на бини феш и лепа, па ма то највећма контрастирало с улогом, али нам је готово још чудније од г. редитеља, што је попустио самовољи, те ју пустио онакву на позорницу. Разуме се, да према оној тоалети, није могла гђа С. верно одиграти мало цандрљиву, али за то ипак добру стару играчицу. — Г. Фијан је као Жорж био са свим добар, али је у првом чину и сувише пустио на вољу својој навици: при свакој десетој речи лупао је рукама колена. Но тим га већма хвалимо у последњој сцени, јер је у онај свој пошири говор улио много осећаја, много ватре, те је његова заслуга, што је та сцена уздигнута до најлепше у целој драми. — Гђа Стефановићева (Луиза) све је учинили, што год је могла.

18. (30.) јуна одиграна је Моретова весела игра у 3 чина: **„Дона Дијана“**. Као песничко дело има ова драма неке вредности, али за гледаоце, којима је немогуће да уживају у песничким лепотама и за које само радња има вредности, није баш сасвим пријатна с тога, што је баш радња у њој врло оскудна. Несносно је гледати, како се Дон-Цезар кроз три дуга чина свакојако млати, да стече љубав окрутне Дијане Гђа Димитријевићка је својом красном игром успела, да донекле раздрага гледаоце, и они су јој се зато захвалили изазивајући је неколико пута на отвореној сцени. Г. Фијан (Дон-Цезар) био је изврстан, те је уложио у своју улогу све, што се дало. Г Сајевић (Перин, тајник) није играо са доста елеганције и природности. Живост је код њега увек ту и то је за сад била једина врлина његова Перина.

19. јуна. 1. (јула) давана је опросна представа а уједно и корисница друштвена; приказана је весела игра у 4 чина од Викторијена Сардуа: **„Добри пријатељи“**. Врло згодно учинише, што баш овом драмом завршише. Доиста ничим не би публику могли лепше развеселити и пријатнији јој утисак свог боравка оставити, него баш том красном веселом игром Сардуа, тим више, што је ту готово свака улога благодарна, те је сваком приказивачу пружена прилика, да игром својом створи у публици пријатно сећање гостовања свог. — Богати Косад ужива у својим многим добрим „пријатељима“. Он им све чини, а они му враћају онако, како обично „добри пријатељи“ љубав враћају. Но то ништа не смета, да се они сваком приликом речима истичу као „пријатељи“. Они му подмећу, да је себичан, опрљују му жену његову и вребају сваку прилику, да га понизе, али зато увек завршују речима: ми

зиционалне редове. Кад се око избора верификацијоног одбора подигла граја, онда је узвикнуо Гарашанин: „У будуће ја ћу наћи начина, да „дивљу опозицију“ укротим. Ви морате бити достојанствени.“ — Ето дакле. Влада да чини све могуће очигледне незаконитости, а опозиција да буде блага, кротка, парламентарна. Као што сам вам јавио, већ се покренуло питање међу опозиционим посланицима о иступању из скупштине. Радикали и либерали држали су заједнички клубски збор у гостионици код „Европе“, но нису се сложили да иступе. До сад су бар мишљења подељена. Већина хоће још мало да „проба“. J.

Народно црквени сабор Румуна у Сибињу.

Народно црк. сабор Румуна држао је у Сибињу 18 седница и закључен је 26. јуна. Било је доста слоге, а може се рећи да је сабор био доста енергичан, а то је било и нужно, јер се дешавало у последње време много што-шта што се није требало десити. О раду сабора има овај извештај:

Из извештаја црквеног одбора видио је сабор, да се у митрополији врло мало радило. Силна акта лежала су непрочитана. Сабор је је упутио конзисторију нека у смислу закона држи сваке године бар две седнице. Извештај финанцијског одбора показао је, да рачуни нису у реду, управо конзисторија није предала рачуне, јер вели, да их је изгубила. Митрополит и конзисторија обећали су да ће онако по сећању известити одбор о рачуним. На то је сабор закључио великом већином, да се рачуни морају наћи и положити, и да се он не може задовољити са — сећањем.

У једном извештају посланика Бартоломеја изнесено је на видик, да се под прошлим митрополитом Шагуном сабор сазивао редовно сваке треће године, као што то закон прописује.

Но садањи митрополит попустио је угарској влади, те је он њу извештавао кад треба сабор сазвати, а закон наређује да он, митрополит, сам сазове сабор, па да то достави круни знања ради. На тај начин је угарска влада одуговлачила сабор Да се то не би више дешавало, донео је сабор једногласни закључак који отприлике гласи: „пошто је до сад кривицом владе, али и немаром митрополита саборски састанак одуговлачен, то се има управити представка на владу, да се од сад сабор редовно има сазивати.“

А митрополит, шта је он радио? Он је пред целим сабором признао своју кривицу и изјавио је у седници, „да ће он и телом и душом настојати, да се овај закључак изведе.“ Посланик Бабеш предложио је да се ова изјава митрополита стави у протокол, што је и учињено.

А дали и Герман признаје своју кривицу. Дали се и он „телом и душом“ заузима да се саборски закључци изведу? Он према нашим саборима води политику јогунства, па се ипак неки од нас устручавају, да то његово јогунство сваком приликом жигошу.

З. I.

Политички преглед.

Батум занима сада европску дипломацију. Енглеска се нешто зло мршти и прети са својим оклопницама. Енглески министар спољних послова Розбери предао је сигнатурним силама колективну ноту, где вели да берлински уговор сматра за уништен, пошто је Русија погазила његов 59. §. па може и друге §-е. Енглеска влада мисли послати три своје оклопнице у Дарданеле. Порта још није решила да ли да протестује против поступка Русије. У Лондону се пак сви ужурбали, а европски листови пуне своје ступце са чланцима о Батуму.

Из Солуна брзојављају да се нека јака бугарска усташка чета појавила у околини манастира Агијос-Продромос. Чету води неки Стојко из Габрова у Бугарској. Дошло је и до сукоба са редовном турском војском, те је од усташа пало 2 мртва и многи рањени. — Осим ове чете појавили су се још усташи у околини Сереза, Фузиа и Алестрата.

Немири у Ирској. Изгледа као да ће се обистинити оно очекивање да ће у Ирској поново букнути немири. Незадовољство Ираца које је повећано држањем енглеског парламента, који је у другом читању одбио ирске реформе избило је на површину. На једном месту морала се полиција умешати, па је дошло до крвавих сукоба. Пало је и мртвих. Дакле ирско тле попрскано је и опет крвљу Ираца. Јадни Ирци, докле ће се још борити и патити па да постигну оно што им као људима и народу с правом припада.

У Енглеској је до 14. јула у вече изабрано 297 конзерватива, 162 Гледстоновца, 70 Парнелиста (Ираца) и 70 оцепљених Гледстоноваца. Кад би се ови последњи поново споразумели са Гледстоном, имао би он, по овим бројевима, још неку већину од 5 гласова.

Из словенског света.

(И. И—ћ.) Бугари. Бугарско новинарство добило је и опет један приновак. У Габрову је почео излазити недељни лист „Росица“. Досад је изашао 2 број. Лист се не бави искључиво само са политиком, већ ће доносити чланке из науке, а неговање и лепу књижевност. Бугарски се листови веома повољно изражују о овом новом подузећу, а „Независимость“ вели чак, да ће, судећи бар по првим бројевима бити један од најбољих листова у унутрашњости. Лист је ван странака. Напредак бугарске журналистике поздрављамо са искреном жељом на успех.

И књижевност се бугарска повећала лепим бројем драматских списа. Само нам је жао, што браћа Бугари црпе материјал за своје драме и комедије из последњег братоубилачког рата. Није нимало нужно, да се ране повређују. — Никола Живков написао је „траги-комедију“ „Елмазена Табакерка“ у којој су оцртани догађаји из судбоносних дана сједињења Источне Румелије са Бугарском; — и драму из српско-бугарског рата „прошавамъ го!“ — О драмским списима Живкова, изражује се врло неповољно бугарски критичар Свирчо у „Независимости“. — Осим овога поплавиле су Бугарску и опет силне брошире политичког садржаја. Спомињемо само неке од њих: „Кнез пред Русијом и Бугарском;“ Турска манија или политиката на Александра I; „La Bulgarie Rouge“ (Црвена Бугарска.)

У Панађуришту је умро бугарски родољуб Крајчъ Самаходовъ. Покојник је учествовао у бугарским устанцима као вођа борио се у руско-турском рату. А у пловдивском преврату био је такође учесник. Слава му!

Добили смо пловдиски недељни лист „Пловдивъ“. Колко из два (8., и 9.) броја мо осмо увидети лист је доста добро уређиван, само се књижевност и забава слабо негује. Но то ће бити зато, што у месту излазе дуги извештаји о седницама „Собранија“. Из „Пловдивъ-а“ дознајемо, да ће се у Пловдиву отворити филијала бугарске Народне Банке.

*

Словачка омладина је сада предмет највећих нападаја од стране мађарских шовиниста. Јавили смо већ, да су 11 ђака Словака истерани из словачке гимназије због „панславистичких агитација“. Словачки ђаци који нису хтели бити релегати, који се опираху да место свог звучног језика „мондокују“ мађарски и да се претопе у Мађаре, истерани су из завода. Дакле стајати на обрани свога језика и народности, одушевљавати се својом историјом и родољубивим песмама, то је „панславизам“, то је код Мађара — кривица. Срам да их буде, кад за своју циљ употребљују и таква средства, која руше будућност младих људи, у чијим се грудима роје силне наде. Њима је сваки онај „nyomurult tót“ који неће да погази своје име и да постане — гад. Нека им је на част така борба. Њу мора осуђивати сваки, у чијем срцу није утрнула љубав према својој народности. Но мало је осуда, шовинисте су много више заслужили, они су за презирање. Жали боже што својим радом срамоте мађарски народ.

Ево имена протераних ђака Словака: Милан Радлински, В. Шробар, М. Тризна, Ф. Шкитчак, Ф. Феликс, J. Хајук, J. Шробар, В. Фолкман, А. Кнажовицки, J. Филек, J. Мајерчак. Они су плен мађарског шовинизма, а жртва своје љубави према својој народности.

Вести из места и са стране.

Учитељска скупштина у Србији. У Београду ће се одржати 3. августа о. г. III. учитељска скупштина. На дневном реду забележено је 8 предмета, а између тих је један: о учебницима у основној школи: реорганизација основних школа. — На сваком месту влада уверење, да је врло нужно у ствари основне школе саслушати учитељско мишљење, само наш аутономни школски савет друкчије мисли. На пољу реорганизације и усавршавања наше основне школе влада така тромост, да је то већ чудо. И наше школске власти не увиђају, да се уважањем мађарског језика смера на присвојење наши народни школа . . . Овим путем идући кукаћемо, али ће можда бити — доцкан.

Беседа у Надаљу. Из надаља нам пише г. И. К—вић: „На Иван-дан приредила је овдашња српска певачка дружина под управом учитеља г. В Каракашевића „Беседу са игранком“, на опште задовољство присутних. Песме су отпеване врло добро, свака је била са тапшањем пропраћена. После беседе наступила је игранка, којој весела младеж незнађаше наћи краја. Пошто је г. Каракашевић на упражњено учитељско место у Панчеву за учитеља изабран, то је ова беседа била уједно искрен опроштај г. коровеће из средине његових пријатеља. — У наздравици једној опростио се г. В. Каракашевић са присутним и неприсутним надаљским становништвом желећи: да у будућем заменику своме његови пријатељи искреног пријатеља, а родитељи пак ваљаног и ревносног наставника својој деци нађу. Познавајући г. Каракашевића велим родитељима његове будуће општине, да ће у њему ваљаног и равносног учитеља својој деци наћи. Г. Каракашевићу пак желимо на месту свог новог опредељења сваку срећу и успех.

Научењаци у Црној Гори. „Гл. Црногорца“ пише: Има већ око две недеље дана како се код нас бави г. Ант. Балдачи ботаничар из Болоње, кога је кр. италијанска влада послала да проучи флору Црне Горе. Најзанимљивије је у томе, што је тај ботаничар кога влада италијанска препоручује страним владама и својим представницима да му буду на руци у тако озбиљном научном послу, младић од осамнаест година. Поред све своје младости, он је већ, ради проучавања своје струке, у научној преписци са свим најзнатнијим стручњацима ботаничким у Јевропи. Г. Балдачи испитао је већ нашу флору до Реке и написао је флору цетињског поља, предао нам је рукопис и допустио да га штампамо у нашем л сту. Ми смо га наменили за наш листак, тек се доврши започета „Библиографија Црне Горе“. Млади ботаничар кренуо је у четвртак у Котор, но ће се брзо вратити, да настави свој научни рад. Разуме се, да се наш учени младић при своме проучавању обазире и на своје приходнике, наиме на радове нашега старине проф. Панчића“. — У Црној Гори се бави научним испитивањем и талијански геолог проф. Луиђи Балдачи.

Бракови. Поред свих новчаних неприлика, на које се цео свет тужи, бракови се множе. Изашла је и статистика о браковима у Европи. Највише се жени и удаје од свију европских народа баш наш народ у Србији. У Србији долази на 10.000 становника просечно годишње 115 бракова, у Русији пак 105, у Саксонији 85—90, у Италији, Аустрији, Швајцарској, Грчкој, Шведској и Ирској има много мање бракова. Тако н. пр. у Ирској долази на 10.000 стан. 47 бракова годишње. Напротив код Мађара се такође множе бракови.

Кратке вести. Прва књита Вукових дела налази се већ у штампи. — За градњу српске цркве у Лесковцу скупљено је 3141 фор. — На српској учитељској школи у Сомбору свршени су испити. — У Бос. Дубици је упражњено место српског учитеља. — Руско црноморско паробродско друштво отпочело је пловидбу на доњем Дунаву. — „Газета Народова“ јавља, да су три пољске католичке цркве у Русији затворене а свештеници отправљени у Сибир. — У Шпанији се догађају силни смртни случајеви од колере. — Од колере је умрло у Трсту 3, у Фијуми оболело 2, у Сушаку 1. особа. — Место српског вер. учитеља у Срп. Милетићима у Бачкој упражњено је. — „Еђетертеш“ дознаје, да су убице голубиначког трговца Савковића ухваћени. — У Златару (Хрватска) појавила се филоксера. — Брод „Анте Старчевића“ напали су камењем талијанаши у Задру. — На закаспијској жељезници ухваћени су енглески шпијуни. — Кусичког румунског попа, који је своју жену у подрум живу закопао, осудио је белоцркванski суд на $1^1/_2$ годину затвора.

Књижевност.

Дела Вука Стеф. Караџића штампају се већ у краљевско-српској државној штампарији у Београду као државно издање. Прва књига, биће готова до краја месеца августа; изнеће око 36 штампаних табака. Цена је овој књизи само два динара или једна форинта. Ово најпотпуније, најугледније и најјевтиније издање Вукових дела треба да дочека и прихвати сав српски народ онако, као што је то заслужио творац књижевнога језика српског, отац новије српске књижевности.

Држава српска, која је откупила од законите наследнице Вукове за свагда право на издавање Вукових дела, не тражи од овог издања никакве користи — за то је цена појединим књигама тако незнатна—, али ће строго водити бригу да заштити публику од оних књижевних шпекуланата, који у облику којекаких колекција у рђавом издању по скупе новце продају дела Вукова.

Да би ово издање што више у народ продрло, отвара се пренумерација на њега. Српска омладина, учитељи, свештеници, чиновници и сви родољуби српски нека скупљањем пораде, да се Вукова дела по народу распростру. На десет књига добијају скупљачи један на дар. Новци се шаљу напред управи краљевско-српске државне штампарије у Београду.

Уредништва српских и славенских листова моле се, да овај оглас у својим листовима објаве.

смо пријатељи Косадови. Но напокон се ипак нађе неко, који им здере образину с лица и они се полако уклоне од Косада а њему се онда тек отварају очи и од тада не чезне за многим „добрим пријатељима“, него живи задовољно у свом најужем пријатељском кругу. Овакове се драме у животу вазда понављају; било је, биће а и сад има много таквих „добрих пријатеља“ а и честитих Косада, који не умеју да их провиде; али се на жалост ретко нађе ко-год, који ће да им дере образине; та нико не воле да се мрази с људима! Кад се тако ко-год и појави, гракну на њега ти „добри пријатељи“, али морају брзо и да умукну, те да се одшуњају опет другом каквом Косаду. Те драме не теку обично тако весело, као ова шаљива игра Сардуова — али је ипак и ово добра поука. Не би баш шкодило, да ту игру и новосадско позориште чешће представља. — Представа је текла, не мож бити боље. Г. Милан играо је Косада од почетка до краја коректно; дивно је изразио у карактеру Косадову оно превалирање, брижљивости за домазлуком над брижљивости према породици; он љуби своје, али ипак посвећује више бриге свом послу, свом газдинству. И овом приликом је истакао г. Милан свој необични дар за разнолику студију, те тим и своју оригиналност. — Толосана, лечника, јединог правог пријатеља Косадова, који га и избавља од „пријатеља“ играо је г. Мандровић својственом му рутином. — Гђа Сајевићка се у колко је могуће била подмладила и одиграла Сесилију жену Косадову врло добро. — Г. Фијан играо је Мориса, једног од „пријатеља“ врло природно и окретно. — Виньо-а, једног „још бољег“ пријатеља Косадова, играо је г. Симић. Г. С. има ретку врлину младог глумца: разноврсну студију улога. Његов стари адвокат у „Властнику талијоницах“, гостиничар у „Три ружичаста домина“ и напослетку Виньо у „Добрим пријатељима“ немају ничег заједничког. То је већ јамство, да ће се г. Симић врло правилно и лепо развијати. У свакој његовој улози опажа се студија, сад што му свака студија још није коректна — то ништа не чини. Трудом, временом и вољом долази и то. За сад је доста и то, што г. С. свугде показује жељу, да буде својим приказом што природнији и што ближи пишчевој замисли. У Виньо-у је ту жељу сасвим постигао. — Његовој игри лепо је одговарала и игра гђе Флидер, која је жену његову играла. И код гђе Ф. се опажа врлина студије. Њена бака у „Ранцавима“, дворкиња у „Чаши воде“ и ова последња улога показује, да је она даровита и вредна глумица, која је и без глумачких школа, даље дотерала од гђе Стефановићеве, макар што је критика толико не уздиже. Г. Сајевић је био класичан Марсал, трећи и „најбољи“ Пријатељ Косадов. Само би му замерили, што је у маски и сувише претерао: на што она шугава барока и рукавице без прстију! — Г. Савић је Абдалаха, зуава, четвртог „случајног“ пријатеља Косадова, врло добро играо. То је прва у Осеку улога, у којој је био мало разноличнији — па, за чудо, био је уједно одмах и бољи. Како би било, кад би г. С. од сад, за увек усвојио разноликост, па да увек буде, све бољи и бољи? — Рафаела мазног сина Марсатова, играла је гђца Чајко. Уверени смо, да ће гђца Ч. лепа напретка показати, чим дође до неколко улога. Дар њен, већ по мало провирује.

Обредив свих седам представа, рекли смо о појединим члановима своју али да би слика нешто потпунија била, нек нам буде дозвољено да речемо коју о хрватском позоришту у опште.

С поносом кажу неки Хрвати, да је загребачко позориште „théâtre français“ en minuature. Они то сматрају за врлину, а ја у том гледам баш највећу погрешку код хрватског позоришта. Репертоар им је готово искључиво француски. (Та и овде су у Осеку 6 француских и само једну нефранцуску игру давали.) Истина је, да је француска драма од савремених најбоља, али зато ипак није добро, да се хрватска бина тако једнострано развија. Домаћи производи пропадају на загребачкој бини зато, што још нису дорасли савршенствима Ожијера, Сардуа, Онета и др. Радо признајемо, да се режија и ансамбл поред овог француског комађа лепше развила, него што би се развила иначе, али ипак не знамо разлога, зашто се чешће не отварају врата славенским и другим страним писцима.

Но с похвалом спомињемо, да је хрв. позориште иначе на високом ступњу развитка. Особито је развијена режија, а из њеног се савршенства опет развио складан ансамбл. Главних заслуга око тога има г. Адам Мандровић. Он је подигао хрв. позориште на овај степен. Његовој вештини и енергији пошло је за руком да створи јединство; а колико је то јединство нужно, опажа се тамо понајбоље, где га нема. Запт, ако је праведан, најбоље диже то јединство, без ког ни једно позориште не може да напредује. Док је енергичне праведности и вештине Мандровићеве, развијаће се хрватска драма све лепше и лепше.

А сад још коју о Осеку.

Разуме се по себи, да се друкчије није могло ни очекивати, него да ће Осек сада, кад је у њему свест пробуђена, лепо дочекати хрватско позориште. Посета је била добра, а том су припомогли нешто и Срби, надајући се, да ће браћа Хрвати вратити то српском народном позоришту.

Глумци су у два маха одликовани. У „Федори“ гђа Штроци и г. Фијан поклонима а у „Дона Дијани“ гђа Димитријевићка дивним букетом са белим тракама.

Осим насладе у уметности има гостовање хрватског позоришта специјално за Осек још неке важности, а та је, што смо се доиста јачали у братској слози гледајући како код загребачког позоришта Хрват и Србин раме уз раме на уметничком пољу напред греду.

У Осеку 2. јула 1886. С. М.

Трговачко-занатлијски део „Заставе.“

Србин трговац, занатлија и господство.

Пише Ђ. П. М—ћ.

Доста пута писало се, а и пише се о трговачким и занатлијским одношајима у нас Срба. Поучавало се како нам ваља радити да напредујемо и да не пропадамо.

Готово увек се је само са материјалног гледишта судило, о овоме пак о чему ћу овом приликом говорити, тешко да је било где у јавности говора, те зато се латих пера, да изнесем многу и многу ману у нас Срба на јавност и да штов читаоцима предочим зле посљедице тих веома лако искорењивих мана.

Једна главна чињеница у животу Србина трговца и занатлије је неоспорно женидба. Нежењен трговац или занатлија врло ретко може постојати, нужна му је кућна газдарица, да и нема осталих дужности, које гоне на женидбу. Узмимо примере из нашега живота, пак их сравнимо са ма којим народом, и одмах ћемо видети грдну разлику.

На велику жалост и пропаст нашу, иоле имућнија прилика (партија) са неколико хиљада форината грамзи само за господством. На јадног трговца ни не осврћу се. Шта више, — тако је то зло укоренило се, да се трговац — па нека је он и најчеститији, не усуђује ни запросити девојку са од 5 хиљада па на више. Иоле боље партије траже „господство“, па тако долази новац само доктору или адвокату у руке? Шта ће да ради дотични са тим новцем? Хоће ли трговати с њиме? Не! И тим се начином код нас све већма извлачи новац из трговине. Тај новац оде у стране заводе, разне папире, и тим се дотични заводи користе, док Србин трговац и занатлија хуче и пропада без капитала, или пак ако му веома добро иде, — а он само што душу држи.

Питам ја овим сваког оца, који имаде ћерку на удају, зашто се већина стиди трговачког и занатлијског сталежа?

Но то још није оно најгоре зло. Има код нас и још већих зла.

Најнечувеније зло и мана је још та, (коју ни код једног народа наћи нећемо) што имамо пуно и таквих трговаца, а по негде и занатлија, који немају ни толико свести, да подпомажу свој рођени сталеж, но и они дају своју децу ма највећим усиљавањем за господу, те тако често и себе убију.

На целоме земном шару врло ћемо ретко наћи ту лоћику. Код најизображенијих народа стоје у првим редовима интелигенције поред доктора и научењака, исто тако достојанствено и поштовања достојно и трговац и фабрикант т. ј. занатлија. Или зар човек мора бити мудрац пак да постане поштован? Или мора бити господин пак да важи у нас Срба за интелигентног?

А тек шта да речем о младићима, који се трговини посветише?

Оно игнорање трговачких спомоћника већим делом у нас Срба мора сваком честитом и иоле осетљивијем младићу спомоћнику не само задавати ране, терати га на кајање што се томе посветио, но му мора угушити и последњу искру наде и жеље за самосталношћу, када само помисли, да мора при женидби (која му је неодложно нужна када постане самосталним) од немила до недрага просјачити девојку, и тек ако је имућан задовољити се са 2 до 5 хиљада. А шта да речем о сиромашним честитим младићима? Већим делом ти младићи морају да иду у велике вароши и да служе — Чивутима да служе док не остаре, пак да у туђем свету код других народа и у неверије траже девојку.

Немац, а по гдегде и Чивутин, не прави разлику између народности, он тражи честита младића, ма и пука сиромашка, те га усреће, даде му своју кћер а веома много пута и сав рад му предаје, једном речи, награђује честитост, поштење и вредноћу, по заслузи. Је ли то пак код нас Срба обичај? „Некад било сад се приповеда!“ Јесте, било је до пре својих 20 година, али данас не.

У Србији се још и данас налази таквих случајева али и тамо већ исчезавају; код нас овостраних Срба пак, то би било нешто смешно; тако бар на жалост већина отаца суди.

Зато и видимо на жалост, да имућнији родитељи веома ретко своје синове на трговину дају, понајвише, а по готову у опште рекрутира се сталеж трговачких момака из таквих кућа, које нису у стању своју децу за доктора или адвоката изобразити дати, пошто је то са трошковима скопчано. Шта више, имамо огромну већину имућнијих трговаца, који своју децу за господу изображавају. И то је доста жалостан факат.

Овом приликом морам хтео не хтео да подпуно одобрим онај предлог изнешен у „Застави“, да се и „Матица“ мало боље побрине за трговачко-занатлијски сталеж расправама и штипендијама. Та ако ћемо само адвокатство и докторство подупирати, ако ћемо трговачки и занатлијски сталеж тако занемарити, онда нам само једно предстоји, а то је материјална пропаст Српства.

Или зар немамо доста жалосних случајева, или зар нисмо доста горко искусили у опште плодове нашег трулог материјалног стања? Отворимо светлу књигу српских добротвора, читајмо редом светла имена тих српских брижљивих отаца и славних добротвора пак шта ћемо видети? Видићемо да су ти честити родољуби већим — шта више — огромним делом били трговци.

И ми још данас, бар из захвалности већ према томе, зар не би требало да боље поштујемо трговачки сталеж? Зар не би требало да га својски пригрлимо, негујемо, и материјално и морално подпомажемо и дижемо?

На жалост! Ми пуштамо да чивутска и иноверска конкуренција у опште, убије и оно мало доброг материјалног стања Српства. Не мора човек бити антисемита, пак да рече: не пазарујте код Чивута, али се бар од родољубивог осећаја — ако га толико има — захтевати може да свога сународника материјално подпомаже.

Но да питамо друго:

Која вајда од оног богатства које још сачувасмо, када српско благо мртво лежи, а чивутски новац влада, нашим пијацама, нашом трговином и нашим производима.

Питајте само нашег честитог занатлију обућара, кројача, столара и т. д. како му роба пролази, чућете свугде и дневно тужбу на швиндлерску готову чивутску фабричку робу, која је у полак јефтинија али у сто пута лошија. — Да смо ми Срби сложни да оно мало свога капитала умемо и хоћемо паметно да употребимо, ми би се и од поплаве чивутске и швиндлерске конкуренције сачувати могли, — овако смо ми сами ђуприја, преко које Израиљ у обећану земљу у посјед нашег имања, наше крваве зараде и шта више наших реалитета, наших кућа — долазе. На жалост имамо доста прилика где видимо да је по неком детињем оцу за избор мужа својој кћери и само Српство тесно, видимо где даје по силне паре иноверцу — па имамо и таквих, који то чине, а граде се српским родољубима и браниоцима српских права...

Једном речи: Имућнији Србин не поверава свој капитал, трговини — ма био он сам трговац, а кад удаје ћерку, он онда удаје — капитал. Не боји се за дете, но се боји за капитал, док друге народности очеви траже да усреће само дете своје.

Нека ми когод нађе Србина трговца који је до 20 год. амо добио Српкињу са 20 хиљада фор. Неверујем да данас тога има, ја бар незнам. Од кога мисле она силна господа Срби, који се јатомице докторству и адвокатству посвећују — живити? Од иновераца? неверујем!

Они су упућени да живе од српског трговца, занатлије и ратара, ако нису ради да продају своју част и име другима за којекакве протусрпске намере. Имамо на жалост доста и таквих Срба, а још жалосније је то, што имамо и Текелијанаца, који се о народњем руву и круву изучише, до угледа и иметка дођоше, пак из захвалости, свој народ за какво масно званије и поджупанство или велико бележништво продају. Ја знам да кад такове људе праведно изобличавам, да му баш тиме услугу чиним, јер му са тим код меродавне власти цену дижем, али ипак уздам се да ће једном и то дахијско доба прећи, те да ћемо имати прилике и ми Срби уживати једном плод труда свога, а не вечито за другога грбити и кулучити.

Зато морадох се и тих трутова дотаћи.

Но вратимо се једном и опет трговини. Као год што је целом Српству за постигнуће моралног поболшања, за постигнуће потпуне равноправности и самосталног слободног кретања у школи и цркви српској нужна пре св га слога, тако исто, нужна је у трговини, у индустрији и у опште целом матери алном опстанку српства.

Камо наше лепе среће да ми Срби имамо ван новчаних дионичарских завода и каквих дионичарских подузећа?

Камо наше лепе среће да се умемо сложити и еманциповати од уплива чивутског заповедања на пољу наше индустрије и трговине? — куд би ми отишли!! Како би куд и камо боље стојали и материјално и морално? Камо наше лепе среће, да умемо новац употребити користно?

Ја бих се опкладио да Србин није ни мало заостао у памети од Немаца или Енглеза, шта више заклео бих се да Србин има толико исто оштроумности и бистрине као први народи светски, али му не достаје једно; недостаје му прилика да се усаврши и изобрази, нашем занатлији не достаје светска школа и наука, која је при занату исто тако нужна, као и доктору медицина, или адвокату права. Били који богаташ, са ћерком од стида у земљу пропао када би својом ћерком и капиталом усрећио каквог сиромашног честитог занатлију и дао му тиме прилике да се усаврши и да подигне углед српског занатлије?

Та крајње би већ време било да се крвавом муком, плугом, иглом и рифом стечени новац једном бар паметно употреби, крајње би време већ било да се увиди та огромна погрешка пак да се по здравом разуму а не по незнам каквој лоћици суди пак само тако можемо се надати да ће српска индустрија и трговина одржати се и спасти од очевидне пропасти, у коју се дневно све већма сурвава. Можда ће когод рећи, да немамо честитих младића. Имамо те још како; имамо их бар доста; него упозоравамо само очеве, нека погледе на силне српске уседелице, то је плод данашњег жалосног начела: Ако кћи има новаца мора поћи или за господина, или плести седе.“

У Бечу крајем јуна 1886.

Углед наших трговаца.

Изгледа као да се небо и земља заклела, да нам руше јошт овај мали од старина заостали наш трговачки углед.

Као што и видимо, ево за ова последња два деценија, како су наша узоритија српска трговачка имена, наиме наших бивших матадора, које хотимице, које пак по худој неудаћи овамо по нашим српским крајевима широм почела нагло опадати и нестајати, а новијих сличних јошт су у недогледу, те са тога не само да нам је наш трговачки досадањи углед потавнио, него може се узети, да је то исто проузроковало и повећало наше садање опште нерадно растојство, јер сад мало наших угледних и темељних људи имамо на челу у разноврстним нашим појединим стручним и општим народним активним радовима.

Садање у сваком погледу бурно доба, не допушта нам, да по начину старе традиције можемо као прави трговци постојавати, и на тај начин наш прошли углед повратити. У старија времена наши трговци су се сами између себе такмачили, који ће угледнији бити, без да са тим своме ближњем брату какву осетљиву штету нанесе. Данас пак кад је међу нами завладао туђ елеменат, престало је свако пристојно међу нами такмачење и обузела нас је обмана, да све само рушимо а ништа не стварамо, па се у том и не обзиремо на нашега правога такмаца, који смешећи се нас хотимице од горе и доле терети, да нас и наш углед сасвим утамани. Противу тога такмаца, а не сад сами између себе, требало би уједињени достојним путем сложно на браник да станемо, да неби они т. ј. Чивути наш природни углед себи присвојили, и шта је јошт сад за спасавање да очувамо.

Ми сад живимо у потпуном прелазном добу, сад или никад могли би јошт штогод за нас напредно створити, да себе и наш подмладак од епохалне поплаве сачувамо, сад јошт могли би у Српству неколицину угледнијих наших трговаца подабрати, који би могли, а и смели за свога ближњега брата у борбу се упустити, јер јошт имамо међу нами старе угледне снаге, на које се бар угледати и храбрити можемо; средња наша снага мотља се и лево и десно, а неможе снажнога наслона да нађе, а најмлађа и најновија наша снага је пак неодлучна, често нема праве спреме и смелости, да какову нову борбу одпочне, да себи и своме ближњем брату нов и темељан углед извојује. Из свега дакле видимо да смо ми баш и нико други позвани, да саберемо свуколику нашу трговачку снагу, те да споразумно нашу заставу развијемо, под којом сви да се заверимо да ћемо у једном правцу а за наш бољитак поспешно порадити, да до сигурнијега и лепшега напреднога угледа дођемо.

Услове нашега општега напредка наћићемо искључиво у споразумном нашем међусобном искреном друштвеном раду, и кад сви до једнога раме уз раме ступимо у борбу противу данашње претеће нам струје и након досадањега сугласија уродиће нам заједнички рад, обилатим и племенитим плодом, и то ће нас све више и више соколити, да своју струку марљиво негујемо, и наш српски трговачки углед опет узвисимо и подигнемо. .—.

Трговина с вином.

△ Будимпешта, 1. јула 1886.

Видимо на жалост да се Чивути свугде шире. Заузели су све доминирајуће положаје, па отуда дрмају судбом трговине и занатлијства у Угарској. Штету, коју то њихово господарење наноси, зна и осећа најбоље трговина и занатлијство у Угарској.

Није давно како су Чивути дошли на крмило будимпештанске трговачко-обртничке коморе. Од тог времена комора служи интересима Чивута а никако интересима трговаца и занатлија. То је бар комора у најновије доба јасно доказала. Неће бити згорег да и читаоци „Заставе“ дознаду шта је комора учинила, да се „унапреди“ трговина с вином.

Познато је, да се у сабору повела реч о фабрикацији лажних вина. Зак. предлог о томе дошао је већ и у руке нарочитог одбора, а сви виноградари Угарске и трговци с вином чекали су запетом пажњом да се фабрикација лажних вина забрани. Но и у одбору се опазио рад Чивута. „Застава“ је у осталом о томе у два чланка већ говорила. Но у том тренутку пештанска трговачко-обртничка комора место да је устала у обрану виноградара и препродаваца, она је учинила сасвим противно, показала се представником чивутских интереса. Комора је наиме поднела представку министарству привреде, у којој устаје против зак. предлога и вели да је свака мера против фабрикације лажних вина безпредметна, излишна. И то вели оно тело, које треба да стоји на бранику трговачких интереса. Тако што се може догодити само у Угарској.

Комора није устала без „разлога“ у обрану лажних вина. Има она „разлога“, само што су ти „разлози“ тако слабуњави, да никога, а најмање угарске продуценте вина могу убедити. Погледајмо их само.

Комора каже да би се против лажних вина само онда могло устати, кад би то интереси потрошача захтевали. Дакле су комори пречи потрошачи од произвођача. Међутим ми мислимо обратно, потрошачу слабо нанесу квара лажна вина, дочим произвођачи усљед утакмице лажних вина трпе грдне штете и то материјалне. А пре је оправдано да држава узме у заштиту произвођача, који се савија под теретом грдних пореза, него потрошача, који ће исто тако пити и плаћати лажно, као и добро вино; јер ће те у последње време по гостионицама слабо и наћи чистог вина. — Ово је коморин „главни разлог“, но има их она још.

Тако каже да се код нас „мало“ фабрицира лажног вина. Не туче ли наше свакидање искуство и овај разлог. Зар није код нас постало обично да се вина бојадишу, да се вино меша са разним саставцима, па зар то дакле није лажно вино? Но та лажна вина не трују само угарске потрошаче, но убијају глас нашим иначе чувеним винима на страним пијацама, те отуда трпи грдну штету сама трговина с вином.

Дакле „разлози“ славне пештанске коморе исчезавају пред истином и нуждом. Њихова ништавост види се на први поглед, те се надамо да неће утицати друкчије но хрђаво, како на г. министра, тако и на одбор.

У интересу и произвођача и потрошача било би да се фабрикација лажног вина забрани, како би се дошло једаред до доброг и чистог — вина.

Бахус.

Вести из трговачко-занатлијског света.

Наш језик на речкој трговачкој академији. Трговачко-обртничка комора на Реци, уважујући потребу нашег језика за трговачко пословање тога града, примила је једногласно у својој седници дне 22. јуна т. г. предлог, да се обрати на губернију, нека се на тамошњој академији уведе као слободни предмет наш језик, писан латиницом и ћирилицом, пошто треба дописника у том језику особито обзиром на трговачке свезе са Хрватском, Босном и Србијом.

Избор занатлијских поузданика у Загребу требао се обавити 12. јула, но од загребачких занатлија није дошао ни један да бира поузданика. Расписаће се нов избор. — Ова немарност загребачких занатлија неда се извинити.

Трговачко-обртничка комора у Загребу јавља да неки немачки индустријалац треба за производњу јабуковаче (Obstwein) до 100 вагона јабука. Комора позива економе-воћаре да јој јаве колику количину јабука могу продати.

Американско брашно. У најновије американске изумештине броји се кварење брашна. У Њу-Јорку има више млинова, који од мекана дрва, поглавито од тополе, јагњеда и јаблана, брашно мељу. Дрво се најпре на стно истружа, на сунцу бели и за тим као жито самеље. То брашно не даје се распознати од пшенична брашна ни оком ни пипањем, али нема никаква куса, нити хранивне снаге. И то

брашно мешају у шенично брашно, — вели се само у брашно за војску и у оно, што га продају сиромасима Индијанцима.

Финансије у Србији. Српска влада, да одржи колко толко равнотежу — у свом разватном државном газдовању, изумева сваковрстне начине, по којима ће доћи до новог зајма те и новаца. Монопол соли и дувана је издат под закуп по условима повољним, наравним, — наравно за оне што их закупише. Сад је дошао ред на богате угљенике код Суње и Ћуприје. Ове угљенике ће влада издати под закуп берлинском трговачком друштву под условима овим: Подузетници угљеног мајдана плаћају српској држави за вађење угља од 25.000—50.000 тони 1 франак од тона; од 50.000—75.000 тони, по тону 1 и по франак; од 100.000—150.000 тони 2 франка од тона. Друштво је дужно направити узанц жељезничку пругу од Суње до Ћуприје и ову саставити са српском државном пругом. Уговор ће важити 80 година а друштву стоји од воље, хоћел своје седиште имати у Србији или у Немачкој; друштво полаже залогу од 100.000 франака у то име да ће што пре радњу одпочети. На против српска се држава обвезује, да ће потребан угаљ за школе, јавна здање, касарне и за краљевско српско државне жељезнице из суњског мајдана по умереној — утврђеној тарифи набављати.

Трговина.

= **Нови Сад** 3. (15.) јула). На светским пијацама житарским на све стране је цена рани, особито шеници у повишици. Резултат овогодишње жетве како у Европи, тако и с оне стране океана у Америци и Индији као да ће бити једнак, а тај је слаб. Једина Русија има нешто бољу жетву. Жетва у нашој заједничкој монархији слаба средња, и опет сасвим слаба је. Шенице и јечма мало се пожњело, а зобови су веома мршавога влата. Једина нада нам је у кукурузе. Међутим ране ће у нас бити, да ће залеђи потрошњу, и преостаће за продају, али ипак ћемо и ове године са зрном нашим тешко продрети на страним пијацама, ма што се није великом увозу из Америке и Индије надати, јер је Русија у стању као и свагда, да нам такмицу тако начини, коју ми нисмо са каквоћом наше хране и ценама вишим кадри издржати.

На житарској берзи у Будимпешти цена шеници из дана у дан напредује, овај напредак је отуд, што је зрна мало, и што из Берлина и Париза непрестано више курсове јављају. И термински закључци са храном од неколико дана увек чврсти па и напредни у цени.

На нашој житној пијаци је истом недељом и свецем нешто више довоза са раном но сваки дан је врло мало. Цене су свему зрну код нас све једнако још живе. Не допринеше горње више цене код нас до овога часа никаква уплива.

Плаћа се шеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 7 ф. 20—30 новч., средња 7 ф., нова 6 ф. 80 н. Јечам 4 ф., нов 3 ф. 50 нов. Зоб 5 ф. Кукуруз 4 ф. 20—50 н. од 100 кгр.

Брашно се разноси у доста знатним количћама, цене су оне од почетка прошлог месеца. Млинови, ма што је шеници код нас цена ниска, брашно непуштају јевтиније.

Вариво се веома мало продаје. Пасуљ нов ће добро родити. Лањске робе што се пазари плаћа се за сели крупан 6 ф., пасуљица 7 ф., жути 6 ф. од 100 кгр.

Ново поврће се у великим количћама однаша са наше пијаце за Србију и Босну. Цене су свему доста високе. Зелен пасуљ 8—10 ф., кромпир 2 до 3 ф. од 100 кгр. Купус 8—10 ф. 100 главица, краставци 5—6 ф., паприка 60—80 н од 100 ком.

Маст није ни ове недеље отпочела што већи промет, није ни са горњих пијаца однашано изван земље што знатнијих партија, продаја ограничена на потрошњу; цене су горе и опет попустиле. На нашој пијаци се плаћа на више 46 ф., на мање 48 фор. од 100 кгр.

Сланина. Није се испунила нада наших спекуланата, да ће им се пре и за време жетве роба брзо распродати и цене што више постићи. Жетва је омануле, те је и радевика мање и јевтиније су погодили радњу. Плаћа се за танку сушену 47 до 48 ф., дебела сеоска паљена 48—49 ф. од 100 кгр.

Свињи угојени. Тешке је робе ових дана више вагона из наших обора за Будимпешту одвежено. Цена је на нашој пијаци данас ова: Тешки 37 до 38 н., средњи 38—39 нов., лакши меснати 39—40 н. од 1 кгр.

Месарска пијаца, већ од дуже времена са велике пољске радње мало је довоза са теоци и јагњци те су цене знатно скупље: Теоци 10—18 ф. од ком, јагњци 7—12 ф. од пара. Коже телеће 3 ф. 50—80 н., јагњеће 1 ф. 20—40 новч. од пара.

Вино. Тих посао, ретко видити по које буре да се из наше вароши извезе. Нема ни у Фрушкој купаца, једина им продаја за околна места Митровицу, Земун, Руму и т. д. За Србију и Босну није пазарено већ одавно, а за горње пијаце од давног времена није однашано. Цене су код нас: лањско бело 10—12 н., шиљер 12—14 н, црно 20—28 н. Старо бело 12—14 н, шиљер 13—15 н., црно 32 до 40 н од 1 литре. Комовица 13—18 н., шљивовица лањска 20—24 н., стара роба 32—48 н. од 1 литре.

*

У **Будимпешти** 1. (13.) јула. Производи. Брашно црње више се тражи, докле бело брашно нагомилано лежи. Цена је ова:

Број	0	1	2	3	4	5
ф.	15·60	15·—	14·50	13·90	13·60	13·—
	6	7	8	8½	8¾	9
	12·20	11·90	11·20	10·10	7·20	5·40

од 100 кгр.

Шљиве у терминима посо ограничен, имаоци не престају на данашње ниске цене. Узанц српске 6 ф. 75 н., 100 ком. у ½ кгр. 8 ф., 90 ком. босанске 10 ф. 40 н. од 56 кгр. Пекмез за септем.-октобар славонски 15 ф. 75 н.

Маст. Нижа бечка нотирања и већа понуда допринесоше опет попуштање цене. Варошка са буретом 49—49 ф. 50 н. од 100 кгр.

Сланина сирова бела 42 ф. 50 н., сеоска 42 ф. од 100 кгр., промет веома мали.

Спирит, продаја живахнија, цене се одржале, нада се и вишим ценама ако роба продре у иноземство. Плаћа се прост за рафинере 25 фор., па више за продају 26 ф, за потрошњу 26 ф 35 н., чист, рафиниран 27 ф. 75 н. до 28 ф.

Коже говеђе. Посао рђав, што се мало воловских кожа за Србију прода, то се са кравијим дупло накнади, те су стоваришта претоварена. Суве угарске говеђе 92—96 ф., немачке 102—110 ф., коњске 8 ф. 50 н. до 11 ф. од пара., телеће варошке без главе 210—215 ф., сеоске 190—200 ф., са главом 170—185 ф.

*

У **Будимпешти** 2. (14) јула. Шеница је данас на житарској берзи слабо нуђена, млинови се придржавали резерве, тенденција мирнија а промет врло мален; цене се одржале без промене. Са осталим зрном врло слаб промет.

Термини су заузели уступајућу тенденцију. Поврај мањих закључака, погађана шеница за јесен 7 ф. 62, 7 ф. 68—7 ф 65 н. За пролеће шеница 8 ф. 10—13 н., кукуруз за јули-август 5 ф. 6—10 м. Кукуруз за мај-јуни 1887. по 8 ф. 35—36 нов Зоб за јесен 5 ф. 97 н. до 6 ф. У 6 сахата у вече закључена шеница за јесен 7 ф. 64 н. Кукуруз за јули-август 5 ф. 6 н. Зоб 5 ф. 97 н. до 6 ф. Репица за август-тептембар 9 ф. 50—75 н.

*

У **Штајнбруху** 2. (14.) јула. Посао је остао непромењен. Тешке робе нема сувише, нешто је приметило се сељачке тешке, али не потпуно ухрањене. Цене су биле ове: Угарски млади тешки 44 до 44½ н, средњи 44—45 н., лаки 41½—45½ н. Сеоски тешки 43—44 н., средња 44—45 н., лаки 42½—43 н. Српски тешки 42—43 н., средњи 42 до 43 н., лаки 42—43 н. од 1 кгр.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи

од 3. јула.

Дукати — — — — — — —	5·93
Наполеондори (20 франака) — — —	10.—
4% угарска златна рента — — —	105.80
5% „ папирна „ — — —	94.75
Немачке држ. марке — — — —	62.—

Најновије вести.

— Јављају из Будапеште: „Барон Федор Николић, цивилни адлатус Босне, напустиће своје место и преселиће се у Будапешту. Један будапештански гостионичар уредио је стан за барона Николића у средини вароши.“ — Дакле опет.

— Јављају из Париза: 2. тек. мсца предан је декрет херцегу од Омал, којим се протерује из Француске.

— Јављају из Софије званично (?): „Није истина да су из Бугарске упале у Македонију оружане чете. Те се чете састоје по свој прилици из грчких елемената. Бугарска влада би и ове године као и лане спречила прелаз оружаних чета у Македонију. (Како је било „лане“ то смо донели у подлистку „Заставе“ од прошле недеље.)

* * *

Страшна грмљавина. „Садашњост“ пише: 27. јуна око 7 часова у вече прешла је преко Кикинде и великог дела кикиндског хатара права бујица са ванредно јаком грмљавином и пуцњавом. Киша је пљуштала, грмљава је тутнила, да се мислило, е ће се земља потрести, и гром је ударао за громом. У селу је гром ударио на пет места, у Телечкову кућу на пијацама, па баш у I. кикиндску штедионицу, а на четир места у багрење. У штедионици на срећу није било више никога, те се нија десила никаква несрећа. У селу гром није вигде запалио. Али у атару ударио је на једном месту у крстине, под који се био склонио један Немац раден. Крстине је запалио и сиромаха Немца убио. Жена и деца тога сиромаха, беху се склонили под другу крстину, па тако осташе бар они живи. У хатару убио је гром још и једног Циганина, и запалио је крстине још на два места. Таку страхоту од грмљавине и громова, нису запамтили ни најстарији људи. На усевима по хатару та бујица штете није починила.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 3. јула у вече.)

Берлин. (Вест „Лојда“) Грчка влада склопила уговор о брзој набавци војничке опреме за 100.000 људи.

Париз. Народна светковина прошла је мирно и весело. Но десиле се многе несреће. Запалио се и један торањ од лампијона који беху на њему понамештени.

Река. За последњих 24 сата био само један случај колере.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Гусле књижевни часопис, излази сваког 15 и 30 од месеца маја 1886. бр. 3. год. II. Власник и одговорни уредник Св. Ђ. Гавриловић. Издаје трговачка штампарија. Цена појединој свесци 50 пара дин. До краја 1886. 8 дин. за стране земље 10 дин. или 5 фор. Претплата се прима у банкама, срп. поштанским и таксеним маркама (мање суме). На три преплатника до краја год. 1. рабат.

Летопис Матице Српске. Уређује А. Хаџић. Књига 146. 1886. свеска друга. Нови Сад. Штампарија дра. Свет. Милетића. Добити се може у свимм српскиа књижарама. Цена је овој књизи 70 нов. а. вр.

Еволуција Српске задруге. Економна расправа Мате Радосављевића, прзи део. Ток економног развитка и постанка задруге. Београд. Краљевско — српска државна штампарија 1886. Цена 1·50 пара.

РЕД ВОЖЊЕ

на жељезници Будим-Пешта-Земун Београд, почињући од 1. јуна п. р.

километара	СТАНИЦА	источни мушевити воз (са 1. класом	особни влак (са 3 класе	брзи влак (са 3 класе)	мешовит. влак са 3 класе)
		из јутра	пре подне	после подне	у вече
—	Будим Пешта полази ○	6.20	8.00	2.30	**9.15**
108	Киш Кереш стиже ○	8.20	11.16	4.45	**2·12**
	У Калочу стиже —	—	12.58	**6.20**	**4 24**
	Из Калоче полази —	—	9.32	2.29	**11.14**
—	Киш Кереш полази —	8.25	11.23	4.52	**2.32**
174	Суботица стиже ○ —	9.34	1.03	**6.06**	**5.13**
	У Бају стиже — —	—	4.47	—	9.10
	У Сегедин стиже —	—	4.20	**8.11**	7.45
	У Осек стиже — —	—	6.06	**2.45**	12.43
	У Вилањ стиже —	—	—	**5 50**	3.44
	У Брод стиже — —	—	11.01	**5.30**	—
	У Сарајево стиже —	—	—	**8.21**	—
	Из Баје полази —	—	10.13	—	—
—	У Суботици полази	9·39	1.33	**6.18**	6.11
193	Чантавир „	—	1.59	—	6.54
207	Топола „	—	2.23	**6.52**	7.31
223	Хеђеш „	—	2.47	**7 11**	8.07
234	Врбас „	—	3.08	**7.25**	8.41
247	Стари Кер „	—	3.27	**7.41**	9.10
260	Кисач „	—	3.45	—	9.39
276	Нови Сад „	11.29	4.16	**8.18**	10 38
278	Петроварадин град „	—	4.23	—	10.47
281	Петроварад. мајур „		4.32	**8.27**	10 59
286	Карловци „		4.43	**8 36**	11 17
296	Чортановци „		5.03	—	11.45
300	Бешка „		5.10	—	12.10
310	Индија стиже ○ —		5.25	**9.08**	12.34
	У Митровицу стиже		7.29	—	—
	Из Митровице полази		2.48	—	—
—	Индија полази — —		5.30	**9.11**	12.44
318	Стара Пазува — —		5.43	—	1.05
325	Нова Пазука — —	—	5.56	—	1.26
332	Батајница — —	—	**6.07**	—	1.44
347	Земун стиже — —	12.57	**6.28**	**9.53**	2.20
352	Београд стиже — —	1.10	**6.45**	**10.10**	2.55

километара	СТАНИЦА	источни мушевити воз (са 1 класом)	брзи влак (са 3 класе)	особни влак (са 3 класе)	мешовит влак (са 3 класе)
		ноћу	из јутра	из јутра	после подне
—	Београд „	**2.34**	**5.35**	7.50	12.20
6	Земун ○ „	**2.48**	6.08	8.22	1.05
21	Батајница „	—	—	8.44	1.48
27	Нова Пазува „		—	8.55	2.03
35	Стара Пазува „	—	—	9.08	2.26
43	Индија ○ стиже		6.45	9.20	2.48
	У Митровицу „		—	11.40	**7.29**
	Из Митровице полази		**4.55**	—	—
—	Индија „		6.48	9.25	8.00
53	Бешка „		—	9.43	3.30
57	Чортановци „		—	9.51	3.42
67	Карловци „		7.19	10.10	4.15
72	Петроварад мајур „		7.28	10.21	4.37
74	Петроварад. град „	—	—	10 28	4.46
77	Нови Сад ○ „	**4 23**	7.45	10.44	5.35
93	Кисач „	—	—	11.09	**6.11**
105	Стари Кер „	—	8.16	11.29	**6.44**
119	Врбас „	—	8.32	11.55	**7.26**
130	Хеђеш „	—	8 46	12.15	**7.56**
146	Топола „	—	9 05	12.44	**8 43**
160	Чантавир „	—	—	1.05	**9 17**
178	Суботица ○ стиже	6.08	9.38	1.32	**10.00**
	У Бају „	—	—	4.47	—
	Из Сарајева полази	—	7.13	—	—
	Из Брода „	—	**9 47**	—	—
	Из Вилања „	—	**9.30**	—	1.07
	Из Осека „	—	**12 03**	8.20	3.33
	Из Сегедина „	—	8.10	10.54	**7 15**
	Из Баје „	—	—	10.13	**7 14**
	Суботица полази	6.10	9.53	2.15	**10.50**
245	Киш Кереш стиже	7.21	11.10	4.02	**1.16**
	У Калочу „	—	—	**6.20**	**4.24**
	Из Калоче полази	—	—	2.29	**11.14**
	Киш Кереш „	7.26	11.17	4.14	**1.31**
352	Будим Пешта стиже	9.40	1 40	**7.30**	**5.50**

суботом

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Свима онима који су моме незаборављеном супругу

СТЕВИ МИРКОВИЋУ

последњу почаст указали отпративши га до хладног гроба, нарочито преч. господи паросима Недељковићу, Ћирићу и Суботићу, славном одбору политичне општине каменичке, који је на сандук покојника венац положио, ђачкој омладини каменичкој, која је певањем у цркви и при погребу тужну ову свечаност увеличала, те тиме ублажили моју неизмерну тугу и бол, овим нека је најусрднија хвала.

У Каменици 30. јуна 1886.

Милана уд. **Мирковић**.

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОШТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА

од 16. марта 1886. до даље наредбе.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ: понедељником и петком у 6 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и суботом у 5½ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЦАРИГРАД ПРЕКО РУШЧУК-ВАРНЕ: недељом у 5½ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: сваки дан у 10¾ сати пре подне.

Нови Сад, 15. марта 1886. **Агенција.**

Ред пловидбе

помесног пароброда „Нимфе.“

Из Каменице у Нови Сад:

Пре подне: 5, 6, 8, и ¾10 сахата.
После подне: 2, 4, 6 и ½8 сахата.

Из Новог Сада у Каменицу:

Пре подне: ½6, 7, 9, и 11 сахата.
После подне: 3, 5, ½7 и 8 сахата.
Недељом и свецем по потреби.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У смислу високе наредбе славног епарх школ. одбора тамишварског од 19. (31.) марта о. г. бр III. 44. расписује се овим стечај ради сталног попуњења учитељичког места на овдашњој српској народној женској школи, које је остало упражњено смрћу бивше учитељице г. Јелене Петровићеве и које до данас привремено заступа г. Марина Никашиновића.

Плата је 360 ф, слободан стан, два ланца оранће земље и четврт ланца баште на пољу. Компетовати се може за шест недеља дана од првог увршћења овога стечаја. Првенство имају компетенткиње које испит из мађарског језика положише.

Из седнице месног школ. одбора српске правосл. црквене срп. итебејске општине држане у Српском Итебеју 29. јуна 1886.

Миша Панић, председник. 1—3 **А. Паланачки**, перовођа.

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место вероисповедне школе у Боботи. Плата је учитељска 382 ф., слободан стан са баштом, од погреба где позван буде 60 нов. и шест хвати тврдих дрва за огрев уживаће са школом заједно.

Учитељу у дужност спадаће, осим прописаних школских предмета у цркви појати и децу у истом обучавати, такође и перовођа бити

Молбенице имају се до 19. јула т. г. местном школском одбору поднети.

У Боботи 25. јуна 1886.

1—3 **Местни школ. одбор.**

СТЕЧАЈ.

Српска православна црквена новосадска општина расписује стечај на два уграђена места за реалце или техничаре из закладе Луке Миланковића и Марије Петровићке, свако са 500 фор., и једно место из закладе Стефана Николића са штипендијом од 126 фор. за ученике и ученице средњих и виших завод .

Ко жели једно од ових места тражити, нека поднесе своју молбеницу подкрепљену нужним сведоџбама овој општини до 3. (15.) августа о. г. у којима ће исказати, да су Срби православне вере, да су ваљани ученици, да су сиромашног стања, а за реалце и техничаре и да су здравог телесног састава. У закладу Луке Миланковића и Марије Петровића имају првенство новосађани, а у закладу Стевана Николића имају првенство рођаци.

Из седнице црквеног одбора срп. правосл. црквене општине у Новм Саду држане 25. јуна (7. јула) 1886.

Арк. Варађанин с. р. перовођа. **Др. Л. Станојевић** с. р. потпредседник. 3—3

ОБЈАВА.

Ботошка српско православна црквена општина, решила је своју цркву споља оправити којом се минуендо дражба расписује и одржаће се на св. Илију т. ј. 20. јула о. г. у 3 сата по подне. Рад је процењен као:

1. Лимарски у проц. од . . .	1067 ф. 24 н.
2. Неимарски „ „ „ . . .	335 ф. 95 н.
3. Дунђерски „ „ „ . . .	342 ф. 21 н.
4. Столар. стаклар. и бојадисање	68 ф. 60 н.
Свега	1814 ф. — н.

Подузимачи, који би се наведеног рада хтели примити имају 10% вадијума положити, и нек изволе у одређени дан на дражбу доћи. Даљи услови код представништва.

Ј. Барин перовођа. 1—3 **Григорије Арсенијевић** пред. црвк. општине.

Доле подписани из Опатовца у Сриму продајем из слободне руке две дунавске воденице једна је нова а друга половна у најбољем стању, добре мељачице, добро удешене за бело брашно, са целом оправом.

1—3 **Аца Димитријевић.**

ПРАВОГ ВИНСКОГ СИРЋЕТА

сасвим чистог по 6 нов. литра.

Шиљер вина — — — —	10—12 нов.
Црног вина — — — —	15—25 „
Шљивовице — — —	25—40—60 „
Комовице — — — — —	16 „

2—6 може се добити код

ПАЈЕ АРСЕНИЋА У ИЛОКУ.

Бурад рачунам по набављеној цени и примам иста у добром стању франко натраг.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.